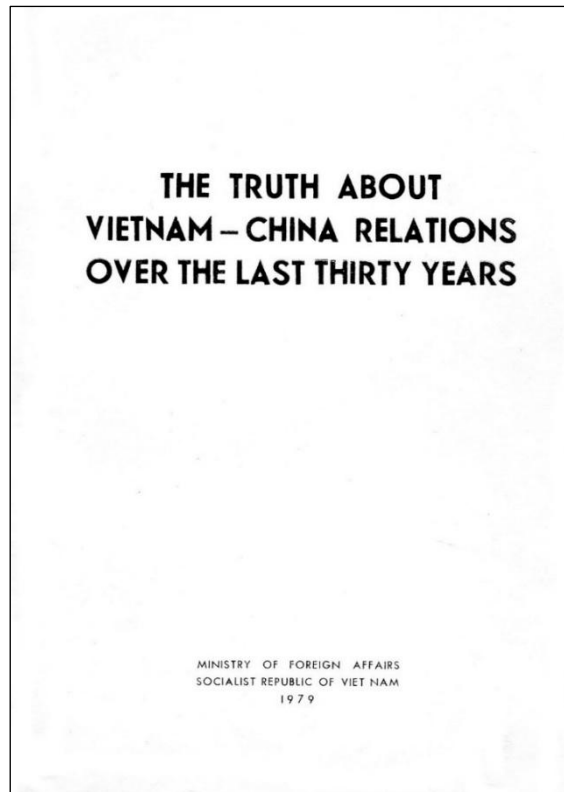


Sanningen om relationerna mellan Vietnam och Kina under de senaste trettio åren

1979

Vietnamesisk vitbok i utdrag



Innehåll

Introduktion	1
Del 1	1
Vietnam i Kinas strategi	1
I – Vietnam i Kinas globala strategi	2
II – Vietnam i Kinas politik mot Sydostasien	4
Del två	8
II – Kinas ståndpunkt i Genève var helt annorlunda än Vietnams, men överensstämde med Frankrikes.....	8
III – 1954 års Genèvekonventioner om Indokina och den kinesiska ledarens svek.....	9
Del tre	12
III – Perioden 1969-1973: Förhandlingar med USA bakom Vietnams rygg	12
IV – Perioden 1973-1975: Förhindra att det vietnamesiska folket helt befriar Sydvietnam	17
Lästips	20

Introduktion

Nedan återges sex avsnitt ur den vietnamesiska vitboken *The Truth about Vietnam-China Relations over the Last Thirty Years* (1979), som publicerades efter det att Kina hade invaderat norra Vietnam.*

Av de här publicerade avsnitten handlar de två första (s 1 -7) mer allmänt om Kinas strategi i Sydostasien och gentemot Vietnam. De två följande (s 8-11) främst om Genèvekonferensen 1954, det femte (s 12-16) om närmandena mellan Kina och USA under åren 1969-1973, och det sista (s 17-20) om tiden efter slutandet av Parisavtalet fram till den slutliga segern (1973-75). Och allra

I samtliga fall är vietnameserna kritiska mot den kinesiska politiken.

Tillägg, förklaringar m m anges inom hakparenteser []

Efter flera av avsnitten ges länkar till andra texter (artiklar, bokutdrag och dokument) som belyser om den aktuella perioden, t ex den viktiga Genèvekonferensen 1954.

Del 1

Vietnam i Kinas strategi

De kinesiska ledarnas öppna fientlighet mot Vietnam, som kulminerade i deras anfälls-krig som inleddes den 17 februari 1979, har förvånat världsoinionen genom den plötsliga förändringen i Kinas politik gentemot Vietnam. Ändå var denna politikförändring att förvänta. Det var i själva verket en logisk utveckling av den expansionistiska och hegemoniinriktade strategi som de kinesiska ledarna har fört under de senaste tre decennierna.

Det finns inget annat exempel i världen på ledare för ett land som, samtidigt som de för en kontrarevolutionär och extremt reaktionär strategi, hävdar att de är ”ultrarevolutionära”, som de kinesiska ledarna har gjort.

Inga andra ledare i världen har på det strategiska planet så snabbt och grundligt ändrat sin allianspolitik, förvandlat vänner till fiender och omvänt, som har varit fallet i Kina.

Sovjetunionen, som av de kinesiska ledarna betraktades som deras viktigaste allierade, ses nu som deras farligaste fiende.

USA-imperialismen, som tidigare betraktades som den farligaste fienden ”vars karaktär aldrig skulle förändras”, ses nu som en pålitlig allierad, och de kineser som samarbetar med den har fräckt förklarat att Kina är ett ”östligt Nato”. De som tidigare kallade den nationella befrielse-rörelsen i Asien, Afrika och Latinamerika för en ”revolutionär storm” som slog direkt mot imperialismen, och som hävdade att det internationella proletariats revolutionära sak i slutändan var beroende av den revolutionära kampen hos folken i dessa regioner¹, har nu gått samman med imperialisterna i ett försök att motarbeta och förstöra den nationella befrielse-rörelsen, och stödjer reaktionära krafter, såsom diktatorn Pinochet i Chile, CIA-stödda FNLA och UNITA i Angola, shah Pahlevi i Iran, och främjar den folkmordsbenägna Pol Pot-Ieng

* Vitboken består av 5 delar – det som återges här är hela del 1, samt utdrag ur del 2 och 3. Tillsammans utgör det ungefär halva skriften.

¹ Det är värt att erinra om att vid konferensen för representanter för kommunistiska och arbetarpartier i Moskva i november 1960 enades även delegationen från Kinas kommunistiska parti om att det socialistiska systemet i världen var en avgörande faktor för utvecklingen av det mänskliga samhället.

Sary-klicken etc. De har fräckt förvrängt ursprunget och karaktären av den nationella befrielsekampen i dagens värld och framställt den som ett resultat av stormakternas kamp om världsherraväldet och inte som ett resultat av nationernas revolutionära strävanden.

Parallellt med omsvängningen i Kinas internationella allianser skedde hänsynslösa och blodiga utrensningar i landet, förtryck av oppositionen som orsakade upprepade omvälvningar i ledningen för Kina. De som idag betraktas som äkta revolutionära ledare kan imorgon behandlas som fiender och förrädare mot den kinesiska revolutionen. Vissa har störtats och återinsatts två eller tre gånger inom loppet av några år.

De kinesiska ledarnas strategi har förändrats avsevärt. En sak förblir dock oförändrad: det strategiska målet att snabbt göra Kina till en förstklassig världsmakt och genomföra expansionistiska och hegemoniplaner för en stormakt. Vid kongressen för Kinas kommunistiska parti 1956 sade ordförande Mao Zedong:

Kina måste bli det mest utvecklade landet inom kultur, vetenskap, teknik och industri. Det är oacceptabelt att Kina inte blir världens ledande makt inom några decennier.

Senare, i september 1959, sade ordförande Mao Zedong också vid konferensen för det kinesiska kommunistpartiets centralkommitté för armén:

Vi måste erövra jorden, det är vårt mål.

Omedelbart efter grundandet av Folkrepubliken Kina den 1 oktober 1949 intensifierade makthavarna i Peking arbetet med att förverkliga sitt strategiska mål. Trots att Kinas ekonomi fortfarande var underutvecklad gjorde de sitt yttersta för att bygga upp en strategisk kärnvapenmakt sedan slutet av 1950-talet, och nu påskyndar de "moderniseringen" av de väpnade styrkorna, tillverkningen och lagringen av kärnvapen. På det ekonomiska området har både "det stora språnget framåt" 1958 och de nyligen tillkännagivna "fyra moderniseringarna" samma strategiska mål om expansion och hegemoni.

I – Vietnam i Kinas globala strategi

Om de kinesiska ledarna i sin globala strategi betraktar Sovjetunionen och USA som de viktigaste rivalerna som måste besegras, ser de Vietnam som en viktig motståndare som måste underkuvas och erövrats för att deras strategiska intressen ska kunna säkras.

I början av 1950-talet, när de kinesiska ledarna inledde återuppbyggnaden för att snabbt omvandla Kina till en världsmakt, var de tvungna att hantera USA:s anfallskrig mot Nordkorea i norr och hotet mot Kinas säkerhet i söder genom det franska kolonialistiska anfallskriget i Vietnam. Samtidigt bedrev USA, ledaren för de imperialistiska krafterna, som agerade som internationell polis, en fientlig politik mot Kina och gjorde stora ansträngningar för att omringa och isolera landet.

Det segrande motståndskriget som fördes av folken i Vietnam, Laos och Kampuchea mot de franska kolonialisterna ledde till Genèvekonferensen om Indokina 1954. Fransmännen var rädda att en total seger för det vietnamesiska folket skulle leda till deras koloniala imperiums sammanbrott. Kina var den huvudsakliga leverantören av vapen till Vietnam i slutet av motståndskriget mot de franska kolonialisterna. Och man utnyttjade denna situation för att agera som huvudförhandlare med de franska imperialisterna och i samverkan med dessa utarbeta en lösning som var fördelaktig för Kina och Frankrike, men inte för folken i Vietnam, Laos och Kampuchea. De offrade de indokinesiska folkens intressen för att säkerställa Kinas säkerhet i söder, för att genomföra planen att kontrollera Vietnam och Indokina och samtidigt säkra rollen som stormakt i internationella frågor, särskilt i Asien. Vid Genèvekonferensen, vars första del handlade om Koreaproblemet, var Folkrepubliken Kina för första gången på lika villkor med de fyra stormakterna som är permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd.

Detta var ett bra tillfälle för de kinesiska ledarna att utvidga sitt inflytande i Asien och Afrika. Samtidigt sökte de kontakt med de amerikanska imperialisterna genom direkta förhandlingar som inleddes i Genève och senare fortsatte i Warszawa.

Efter att Genèvekonventionen undertecknades 1954 försökte de amerikanska imperialisterna att ingripa alltmer i Vietnam i ett försök att förvandla Sydvietnam till en ny typ av koloni och en amerikansk militärbas i Sydostasien. De kinesiska härskarna ville ha en långvarig delning av Vietnam. Men det vietnamesiska folket kämpade heroiskt mot USA-imperialismen för nationens räddning och vann fler och fler segrar.

I slutet av 1960-talet fastnade USA-imperialisterna i sitt anfallskrig mot Vietnam, ett krig som förvärrade den ekonomiska, politiska och sociala krisen i USA och försvagade USA-imperialismens ställning i världen. Detta skapade gynnsamma förutsättningar för en kraftfull utveckling av de socialistiska länderna och den världsrevolutionära rörelsen och gjorde det möjligt för västeuropeiska länder och Japan att bli starka ekonomiska rivaler till USA. Inför en desperat situation var president Nixon tvungen att ta till "Vietnamiseringen av kriget" och, med lärdom av de franska imperialisternas erfarenheter 1954, utnyttja kineserna i ett försök att lösa Vietnamproblemet till förmån för den amerikanska imperialismen, det vill säga genom att dra tillbaka de amerikanska trupperna från Vietnam samtidigt som man behöll Nguyen Van Thieus marionettregim. Nixonadministrationen spelade också ut det kinesiska kortet för att utöva påtryckningar på Sovjetunionen och motarbeta den världsrevolutionära rörelsen.

De kinesiska ledarna utnyttjade USA:s försvagning och trenden i Nixons politik att föra en antisovjetisk politik, kompromissa med amerikanerna och hjälpa dem att lösa Vietnamproblemet, i syfte att skapa en värld med tre stormakter enligt Kissingers formel om en "multipolär värld", där en av de tre polerna var Kina, och avskaffa den "bipolära" värld som uppstått efter andra världskriget med USA och Sovjetunionen. Samtidigt utnyttjade de kinesiska ledarna Vietnamproblemet för att få USA att dra sig tillbaka från Taiwan. De ändrade därmed sin allianspolitik och började i första hand betrakta Sovjetunionen som sin huvudfiende, provocerade fram en gränskonflikt med Sovjetunionen i mars 1969 och svek därefter Vietnam en andra gång genom att sluta ett avtal med USA för att förhindra en total seger för det vietnamesiska folket. 1971 praktiserade de "pingpongdiplomati" och tog sedan emot Kissinger i Peking. Detta följdes av återställandet av Kinas status i FN och Folkrepubliken Kina blev en av de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet. Denna process kulminerade i USA:s president Nixons besök i Kina och Shanghai-kommunikén i februari 1972. För Pekings makthavare var samarbetet med de amerikanska imperialisterna ett avgörande steg i genomförandet av deras globala strategi.

Liksom efter undertecknandet av Genèvekonventionen om Indokina 1954 ville de kinesiska ledarna, efter undertecknandet av Parisavtalet om Vietnam i januari 1973, upprätthålla status quo i Sydvietnam. Därför var det vietnamesiska folkets seger 1975, som fullständigt förstörde USA:s marionettregim, befriade Sydvietnam och återförenade landet, ett svårt nederlag inte bara för USA:s imperialister utan också för Pekings makthavare i genomförandet av deras globala strategi och deras expansionistiska och hegemonistiska planer. Sedan dess har de bedrivit en politik av öppen fiendlighet mot Vietnam och till och med tillgripit väpnade attacker.

Under de senaste 30 åren har Vietnam därför varit en av de viktigaste faktorerna i Kinas globala strategi. Eftersom Vietnam hade en avgörande position i den franska strategin i mitten av 1950-talet och i den amerikanska strategin i början av 1970-talet, har de kinesiska ledarna spelat ut det vietnamesiska "kortet" och samarbetat med imperialisterna för att förverkliga sina expansionistiska och hegemonistiska planer för den stora nationen. Samtidigt ville de säkra Kinas ensamma kontroll över Vietnams motståndskrig mot den amerikanska

imperialismen, som då var i fokus för det internationella politiska livet, för att kunna hålla upp ”antiimperialismens” fana, ta på sig ”ledarskapet för världsrevolutionen” och minska Sovjetunionens inflytande.

II – Vietnam i Kinas politik mot Sydostasien

Sydostasien, som genom århundradena varit ett traditionellt mål för kinesisk expansionism, är en region som ledarna för Folkrepubliken Kina länge drömt om att erövra.

1936 berättade Mao Zedong för den amerikanske journalisten Edgar Snow i Yenan om sin ungdom och hur han kände sig efter att ha läst en broschyr om Japans erövring av Korea och Taiwan och förlusten av kinesisk suveränitet över Indokina, Burma och många andra platser.

När jag läst detta, kände jag mig deprimerad över mitt lands framtid och började inse, att det var hela folkets plikt att bidra till dess räddning.¹

I ett dokument från det kinesiska kommunistpartiet med titeln Den kinesiska revolutionen och Kinas kommunistiska parti, publicerat 1939, står det:

Efter att ha tillfogat Kina militära nederlag, tog de imperialistiska länderna ett stort antal protektorat och delar av Kinas territorium. Japan lade beslag på Korea, Taiwan, Ryukyu-öarna, Penghu-öarna [Pescadorerna] och hamnen Lushun [Port Arthur]; England tog Burma, Bhutan, Nepal och Hongkong; Frankrike tog Annam [Vietnam] ...²

En handbok, ”Sketch of Modern Chinese History” (Skiss av modern kinesisk historia), publicerad i Peking 1954, innehöll en karta som visade att det kinesiska territoriet omfattade flera omgivande länder, inklusive de i Sydostasien och området kring Östkinesiska havet (Sydkinesiska havet).

De kinesiska ledarnas expansionistiska planer uttrycks särskilt tydligt av ordförande Mao Zedong under samtalen 1963 med den vietnamesiska arbetarpartiets delegation i Wu Han:

Jag kommer att vara ordförande för 500 miljoner fattiga bönder som skickar trupper till Sydostasien.

Vid detta tillfälle jämförde ordförande Mao Zedong Thailand med den kinesiska provinsen Sichuan och konstaterade att de var lika stora, men att Thailands befolkning bara var hälften så stor som Sichuans. Därför måste kineser skickas till Thailand för att bosätta sig där. När det gäller Laos, ett stort men glest befolkat land, ansåg Mao Zedong också att Kina borde göra samma sak. Han bekräftade detta vid ett möte i politbyrån för Kinas kommunistiska parti i augusti 1965:

Vi måste med alla medel erövra Sydostasien, inklusive Sydvietnam, Thailand, Burma, Malaysia och Singapore... Denna region är rik på råvaror och det är värt kostnaden. Efter att ha erövat Sydostasien kan vi öka vår styrka i denna region. Och vi kommer att vara tillräckligt starka för att konfrontera Sovjet-Östeuropa-blocket, östanvinden kommer att segra över västanvinden.

Jämfört med andra delar av världen är Sydostasien en region där Kina har de mest gynnsamma objektiva förutsättningarna och de bästa medlen och möjligheterna (över 20 miljoner utlandskineser, politiska partier som är beroende av Kinas kommunistiska parti, vägar som leder från Kina till många sydostasiatiska länder...) för att genomföra sin expansionistiska och hegemonistiska politik. Det är av denna anledning som ledarna för Folkrepubliken Kina under

¹ Edgar Snow, [Röd stjärna över Kina](#), s 75 (versionen på marxistarkivet)

² [Här citerat från Stuart Schrams antologi *Revolutionary writings 1912-1949*, vol. VII, s. 285, som återges i not till marxistarkivets version av [Den kinesiska revolutionen och Kinas kommunistiska parti](#), s 5. OBS att denna passus har ändrats något (bl a nämns inte Vietnam) i den officiella utgåvan av artikeln i Maos *Valda verk* bd 2: [Den kinesiska revolutionen och Kinas kommunistiska parti](#)]

de senaste 30 åren har tillgripit ett flertal manövrer för att uppnå expansion i denna region och skapa förutsättningar för att genomföra sin kontrarevolutionära globala strategi.

De har byggt upp en strategisk kärnvapenmakt, utvecklat sin ekonomiska styrka och kommer från en stor nations position att försöka använda militära hot eller löften om ekonomiskt bistånd för att utöva påtryckningar på eller köpa över länder i denna region och dra in dem i sin sfär. De har inkräktat på andra länders territorier, provocerat gränskonflikter, använt sina agenter eller direkt skickat sina trupper i ett försök att försvaga och underkuva länder i regionen. De är beredda att tillämpa de mest barbariska metoder och använde Pol Pot-leng Sary-klicken för att genomföra en folkmordspolitik i Kampuchea. För att främja sina många verktyg i Sydostasien, inklusive den ”femte kolonnen” som består av utlandskineser, de så kallade ”kommunistiska” organisationerna under Pekings order och de etniska minoriteterna, av vilka vissa är av kinesisk härkomst.

När det gäller användningen av utlandskineser framgick Pekings avsikt tydligast i utrikesminister Chen Yis ord:

Mer än 90 procent av Singapores befolkning är kineser; det finns mer än 900 000 kineser i en befolkning på över en miljon. Singapore är alltså en nation som byggts upp av kineserna i regionen.¹

De kinesiska ledarna har utnyttjat motsättningarna mellan olika nationer i Sydostasien; de har försökt driva en kil mellan ASEAN-länderna och de tre länderna på Indokinesiska halvön, att så splittring mellan Malaysia och Indonesien, mellan Burma och Thailand, etc... I synnerhet har de försökt utnyttja det faktum att Sydostasien är en av de regioner i världen som sjuder av revolution, där den nationella befrielseörelsen utvecklas och kolonialismen och imperialismen snabbt är på tillbakagång, för sina egna expansionistiska syften. När fransmännen besegrades i Vietnam 1954 hoppades de kinesiska ledarna fortfarande kunna behålla Frankrikes närvaro, en försvagad kolonialmakt, i Sydvietnam, Laos och Kampuchea, för att hindra USA, ledaren för världsimperialismen, från att sätta sin fot i Indokina och förhindra en total seger för de tre indokinesiska länderna. När amerikanerna försvagats och besegrats i denna region ville Peking att USA:s närvaro skulle bibehållas för att upprätta ett kinesisk-amerikanskt kondominium över länderna i detta område. På så sätt satsade de på att imperialisterna skulle hindra revolutionens framsteg, gradvis fylla det så kallade ”maktvakuumet” i Sydostasien och senare avlägsna sina imperialistiska allierade och säkra ensamkontrollen över regionen. För att dölja sina mörka avsikter hävdade de bedrägligt att Sovjets inflytande måste begränsas.

Vietnam har en strategisk position i Sydostasien. De kinesiska feodala expansionisterna har upprepade gånger invaderat Vietnam i syfte att annektera landet och använda det som språngbräda för aggression mot andra länder i Sydostasien. Efter andra världskriget var Vietnams kommunistiska parti det enda kommunistpartiet i regionen som lyckades ta makten och upprätta en arbetar- och bondestat, den första i regionen. Den vietnamesiska revolutionen utövade stort inflytande i området genom sin seger över de franska kolonialisterna och de amerikanska imperialisterna. De kinesiska ledarna försökte ta kontroll över Vietnam och sedan hela Indokina-halvön för att öppna vägen till Sydostasien. Vid mötet i Kanton i september 1963 mellan de fyra kommunistpartierna i Vietnam, Kina, Indonesien och Laos sade premiärminister Zhou Enlai:

Vårt land är stort, men vi har ingen utväg. Därför hoppas vi att Vietnams arbetarparti kommer att hjälpa till att bana väg till Sydostasien.

För att försvaga och ta kontroll över Vietnam gör de kinesiska ledarna sitt bästa för att undergräva solidariteten mellan de tre länderna på Indokina-halvön och så splittring mellan dem,

¹ I ett samtal med representanter för Hoa i Vietnam som kom för att hälsa på den kinesiska folkrepublikens parti- och regeringsdelegation under ledning av premiärminister Zhou Enlai, som besökte Vietnam i maj 1960.

särskilt mellan Laos och Kampuchea å ena sidan och Vietnam å andra sidan. Samtidigt försöker de vända andra länder i Sydostasien mot Vietnam, förtala och svartmåla Vietnam i ett försök att isolera landet. Pekings ledare har högljutt hävdad sin ”suveränitet” över ögrupperna Hoang Sa (Paracelöarna) och Truong Sa (Spratley). I början av 1974, med USA:s godkännande, attackerade och ockuperade Kina Hoang Sa-arkipelagen (Paracels), som är en del av Vietnams territorium, i syfte att gradvis etablera kontroll över Östkinesiska havet, underkiva Vietnam och hela Sydostasien och utnyttja de rikliga naturresurserna i Östkinesiska havet.

De kinesiska ledarna hoppas kunna samla styrkor, först i Sydostasien och så småningom över hela världen, för att främja sin globala strategi. På 1960-talet gjorde de stora ansträngningar för att samla styrkor i Asien, Afrika och Latinamerika för att ta över ”ledarskapet för världsrevolutionen” och motsätta sig Sovjetunionen. För att uppnå dessa mål gjorde de från 1963 sitt yttersta för att sammankalla en konferens med elva kommunistpartier (däribland åtta från Sydostasien) i ett försök att etablera en ”kommunistisk international” som de kontrollerade och skapa en ”Peking-Jakarta-Phnom Penh-Pyongyang-Hanoi-axel”. Tillsammans med Indonesien försökte de sammankalla en ”konferens för nya framväxande krafter” (CONEFO) i syfte att inrätta en organisation som skulle motverka Förenta nationerna. Samtidigt arbetade de för att anordna en andra asiatisk-afrikansk konferens (som skulle hållas i Alger 1965). Men de kinesiska ledarna misslyckades med sina mörka planer, eftersom dessa stred mot världsbefolkningens intressen, som består i att förena de antiimperialistiska krafterna, och mot världsrevolutionens intressen, som består i att stärka det socialistiska systemet och rörelsen för nationell självständighet och demokrati. De misslyckades också eftersom de stötte på Vietnams orubbliga linje om självständighet och suveränitet.

Under de senaste 30 åren har de kinesiska ledarna betraktat Vietnam som en av de viktigaste faktorerna i sin strategi. De har med alla möjliga medel försökt att få kontroll över Vietnam. Detta krävde att Vietnam inte fick bli starkt: det skulle delas, inte vara självständigt utan beroende av Kina. Tvärtom skulle ett självständigt, enat, välmående och starkt Vietnam, med en politisk linje som präglas av självständighet och suveränitet och en korrekt linje i internationell politik, utgöra ett stort hinder för de kinesiska ledarnas globala strategi, framför allt för deras expansionistiska politik gentemot Sydostasien. Det är anledningen till att det kinesiska ledarskapet har fört en dubbel politik som både hjälper och hindrar den vietnamesiska revolutionen. Varje gång Vietnam segrade över imperialisterna, slöt de avtal och kompromissade med dem mot Vietnams intressen. Det är också anledningen till att de har gått från dold opposition till öppen fientlighet mot Vietnam och sedan fräckt inlett ett anfallskrig mot Vietnam.

De kinesiska ledarnas politik syftade till att först erövra Vietnam inom ramen för den kinesiska politiken gentemot andra länder i Sydostasien och andra grannländer. De vill ockupera en del av Indiens territorium, och har faktiskt gjort det i det kinesisk-indiska kriget 1962. De gillar inte utsikterna till ett starkt Indien som kan konkurrera med dem om en ”ledande roll” i Asien och Afrika. De försöker fortfarande att ta över Mongoliet, även om de har erkänt Mongoliska folkrepubliken som en självständig stat. De vill ockupera en del av Sovjetunionens territorium; de vill inte ha ett mäktigt Sovjetunionen vid Kinas sida. De har försökt att sänka Sovjetunionens anseende, till och med uppmana imperialistiska länder att föra krig mot Sovjetunionen och vända länder i Asien, Afrika och Latinamerika mot den. De kinesiska ledarna har gjort stora ansträngningar för att organisera ett internationellt anti-sovjetiskt ”korståg” med deltagande av imperialistiska och reaktionära krafter under parollen ”motstånd mot hegemoni”, i enlighet med Mao Zedongs formel ”sitta på toppen av berget och se tigrarna slåss”.

Som många västeuropeiska politiker och journalister har påpekat är Kina fast beslutet att ”bekämpa Sovjetunionen till sista västeuropé”, precis som det var redo att ”bekämpa USA till sista vietnames”.

De kinesiska ledarnas nuvarande internationella strategi, även om den är väl maskerad, har avslöjat sin genomgående kontrarevolutionära karaktär. De kinesiska ledarna har visat sitt rätta ansikte som storlandschauvinister och borgerliga nationalister!

De kinesiska härskarnas nuvarande politik gentemot Vietnam är visserligen väl kamouflerad, men förblir densamma som den som förts av härskarna i ”Himmelriket” under de senaste årtusendena – en politik som syftar till att annektera Vietnam, underkuva det vietnamesiska folket och göra Vietnam till en satellitstat till Kina.

Del två

...

II – Kinas ståndpunkt i Genève var helt annorlunda än Vietnams, men överensstämde med Frankrikes.

Folkrepubliken Kina bildades 1949 när världen var uppdelad i två politiskt, ekonomiskt och militärt motsatta system.

I Europa utvidgades det kalla kriget och i Asien pågick två heta krig i Korea och Indokina. Ledningen för det nya Kina ville utnyttja de fredliga förhållandena för att återuppbygga och snabbt utveckla ekonomin, stärka den militära potentialen och snabbt göra Kina till en världsmakt, i syfte att förverkliga sina ambitioner om expansionism och hegemoni som stormakt, främst riktade mot Sydostasien.

Trots att den kinesiska armén hade lidit omkring en miljon förluster i Koreakriget accepterade det kinesiska ledarskapet 1953 en vapenvila i Korea för att säkra en buffertzona i nordost, upprätthålla status quo och förlänga delningen av Korea.

Vietnam och Kina är två nära grannar. De två folken hade alltid stött, inspirerat och hjälpt varandra, eftersom ett självständigt Vietnam innebar att Kina inte skulle hotas av imperialism från söder och ett befriat Kina i sin tur innebar att Vietnam inte skulle hotas av imperialism från norr. 1950 erkände Folkrepubliken Kina Demokratiska republiken Vietnam och upprättade diplomatiska förbindelser med landet.

Kina var den viktigaste leverantören av militär utrustning till Vietnam under de sista åren av landets motståndskrig mot Frankrike.

Vid Genèvekonferensen 1954 föreslog Vietnam en omfattande lösning: upphörande av fientligheterna på hela Indokina-halvön, tillsammans med en politisk lösning på frågorna om Vietnam, Laos och Kambodja på grundval av respekt för varje lands oberoende, suveränitet, enhet och territoriella integritet.

För de kinesiska ledarna var Genèvekonferensen 1954 om Korea och Indokina ett tillfälle att diskutera och lösa viktiga internationella frågor med stormakterna, trots att USA vid den tiden var fientligt inställt till Kina och att Kina inte hade några diplomatiska förbindelser med Frankrike, medan Chiang Kai-sheks regim fortfarande var en av de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd.

De kinesiska ledarna förespråkade en lösning av koreansk typ för att få slut på Indokinakriget, dvs. upphörande av fientligheterna utan någon politisk lösning. Det var premiärminister Zhou Enlai som den 24 augusti 1953 förklarade att vapenvilan i Korea kunde tjäna som modell för andra konflikter. Med en sådan lösning hoppades de kunna skapa en buffertzona i Sydostasien, förhindra att fransmännen ersattes av amerikanerna i Indokina, undvika en direkt konfrontation med amerikanerna, säkerställa säkerheten vid sin södra gräns och samtidigt begränsa Vietnams seger och splittra folken i de tre indokinesiska länderna i ett försök att försvaga och så småningom annektera dessa länder och göra dem till en språngbräda för expansion i Sydostasien.

Vid Genèvekonferensen förespråkade fransmännen också en vapenvila av koreansk typ för att rädda sin expeditiönsstyrka i Indokina, dela upp Vietnam och upprätthålla den franska kolonialismen i Indokina.

Kinas ståndpunkt skilde sig helt klart från Vietnams, men överensstämde med Frankrikes.

III – 1954 års Genèvekonventioner om Indokina och den kinesiska ledarens svek

Vid ett möte mellan de vietnamesiska, sovjetiska och kinesiska delegationerna i april 1954, som förberedelse inför Genèvekonferensen om Indokina, sade den kinesiske delegaten: ”Folkrepubliken Kina kan inte öppet bistå Vietnam i händelse av en utvidgning av konflikten där”.

De kinesiska ledarna utnyttjade sin position som huvudsaklig militärleverantör och det land som kontrollerade den enda hjälptransportvägen till Vietnam, samt Frankrikes ovilja att förhandla med Vietnam från en svag position, och tillät sig att förhandla direkt med fransmännen om grundläggande punkter i en lösning på Indokinafrågan.

Förhandlingarna vid Genèvekonferensen genomfördes i praktiken i två faser:

Den första fasen: Från den 8 maj till den 23 juni 1954 undvek den franska delegationens chef att träffa vietnameserna och förde i stället fyra direkta förhandlingar med den kinesiska delegationens chef. De nådde en överenskommelse om grundläggande punkter i ett vapenavtal för Indokina.

Det bör noteras att vid det tredje mötet den 17 juni 1954 mellan Frankrike och Kina träffade premiärminister Zhou Enlai den franska delegationens chef G. Bidault och gjorde grundläggande politiska eftergifter som var till nackdel för folken i Vietnam, Laos och Kampuchea: Kina skulle acceptera förekomsten av två administrationer i Vietnam (Demokratiska Republiken Vietnams regering och Bao Dai-marionettregeringen), erkänna den kungliga laotiska regeringen och den kungliga kambodjanska regeringen, dra tillbaka sitt krav på att delegationer från den laotiska motståndsregeringen och den kambodjanska motståndsregeringen skulle delta i Genèvekonferensen och ta upp frågan om tillbakadragande av utländska trupper, inklusive de vietnamesiska frivilliga, från Laos och Kambodja.

Vid det fjärde mötet den 23 juni 1954 träffade premiärminister Zhou Enlai den nye franske premiärministern Mendès France och gjorde ytterligare eftergifter: delning av Vietnam i två zoner som skulle samexistera fredligt, militära frågor skulle lösas först, separata lösningar för Vietnamfrågorna. Laos och Kampuchea; Kina skulle erkänna dessa tre länder som medlemmar av Franska unionen och ville se Laos och Kampuchea med ett nytt ansikte i Sydostasien, likt Indien och Indonesien; i gengäld krävde Kina endast att det inte skulle finnas några amerikanska militärbaser i Indokina. Följaktligen nådde Kina och Frankrike en överenskommelse om ramarna för en lösning på Indokinafrågan.

Överenskommelsen mellan Kina och Frankrike var helt i linje med den sjupunktslösning som USA och Storbritannien föreslog den 29 juni 1954, sex dagar efter mötet mellan Zhou Enlai och Mendès France.

Den andra fasen: Mellan den 23 juni och den 20 juli 1954 förhandlade den franska delegationen direkt med den vietnamesiska delegationen för att lösa konkreta problem. Kina fortsatte för sin del att uppmana Vietnam att göra eftergifter. Den 10 juli 1954 höll Vietnam fortfarande fast vid sin ståndpunkt i frågorna om Vietnam, Laos och Kampuchea och krävde att representanter för den laotiska motståndsregeringen och den kambodjanska motståndsregeringen skulle delta i konferensen på lika villkor som de andra parterna. Vietnam föreslog också att en tillfällig militär demarkationslinje skulle upprättas i Vietnam vid 13:e breddgraden och att fria val skulle hållas inom sex månader för att återföreina landet. Enligt Vietnams uppfattning borde lösningen på Laos- och Kampucheafrågorna omfatta inrättandet av två omgrupperingszoner för motståndsstyrkorna, en i norr nära den kinesiska och vietnamesiska gränsen och en i centrala och södra Laos, och i Kampuchea två omgrupperingszoner

för motståndsstyrkorna: en öster och nordöst om Mekongfloden och en sydväst om denna flod, samt att fria allmänna val skulle hållas inom sex månader i Laos och Kampuchea.

Redan i maj 1954 föreslog den kinesiska delegationen den 16:e breddgraden som gräns mellan de två zonerna i Vietnam och ville till och med att Vietnam skulle göra ytterligare eftergifter i form av att överge Hanoi, Hai Phong och riksväg nr 5 (som förbinder Hanoi med Hai Phong):

Eftersom planen (med 16:e breddgraden) knappast kommer att accepteras, bör man överväga att göra Haiphong till en frihamn med ett fast antal franska trupper stationerade i närheten. Om inte heller detta accepteras kan huvudväg nr 5, Hanoi och Haiphong göras till en demilitariserad zon under gemensam kontroll...¹

Senare, särskilt från den 10 juli 1954 – tio dagar före avslutandet av Genèvekonferensen – utövade Kina ännu större påtryckningar för att få Vietnam att göra eftergifter:

Det bör finnas rättvisa och rimliga villkor som är acceptabla för den franska regeringen, så att en överenskommelse kan nås inom tio dagar. Villkoren måste vara tydliga och klara för att underlätta förhandlingarna. Vi bör undvika att komplicera frågorna och inleda tidskrävande diskussioner och långdragna förhandlingar, så att USA inte får möjlighet att sabotera konferensen.²

Kina var då oroligt för att USA skulle ingripa militärt i Indokina, vilket kunde hota Kinas säkerhet. Men det bör påpekas att Kina använde USA:s hot om ett utvidgat anfallskrig för att utöva påtryckningar på Vietnam.

Faktum är att USA efter Koreakriget inte hade kapacitet att genomföra en direkt militär intervention i Indokina. Den hårda linje som USA intog vid Genèvekonferensen speglade misstanken att Frankrike, som hade besegrats på slagfältet och stod inför svårigheter på det politiska, ekonomiska och finansiella planet, skulle kunna acceptera en uppgörelse som var ofördelaktig för en eventuell amerikansk intervention i Indokina. Efter att Frankrike och Kina hade enats om en ram för en lösning på Indokinafrågan och USA:s marionett Ngo Dinh Diem hade blivit premiärminister i marionettregeringen i Saigon (13 juni 1954) beslutade USA att man kunde acceptera en överenskommelse som utarbetats av Frankrike och Kina för att lösa de tre frågorna om Vietnam, Laos och Kampuchea. USA undertecknade dock inte konferensens slutkommuniké, eftersom man ville ha fria händer att senare bryta Genèvekonventionerna genom Ngo Dinh Diem-regeringen och tvinga fransmännen att lämna Indokina och göra plats för amerikanerna.

Efter Dien Bien Phu är det uppenbart att Vietnams armé och folk, med det socialistiska lägret stöd, speciellt från Kina, var i stånd att befria hela landet. Men den lösning som de kinesiska och franska delegationerna kom överens om i Genève avspeglade varken styrkeförhållandena på slagfältet eller uppfyllde fullt ut de politiska krav som den vietnamesiska delegationen framfört.

I enlighet med sin fredsälskande tradition och den allmänna tendensen att lösa tvister genom förhandlingar, och under påtryckningar från Kina, accepterade Vietnam en lösning med följande punkter: respekt för de grundläggande nationella rättigheterna för folken i Vietnam, Laos och Kampuchea vapenvila i Vietnam och på hela det indokinesiska slagfältet; tillbaka-dragande av franska trupper; upprättande av en tillfällig militär demarkationslinje vid 17:e breddgraden som delade Vietnam i två zoner; nationella fria allmänna val inom två år för nationell återförening.

¹ Zhou Enlais meddelande av den 30 maj 1954 till Centralkommittén för Kinas kommunistiska parti (en kopia av detta vidarebefordrades till Centralkommittén för Vietnams arbetarparti).

² Zhou Enlais meddelande av den 10 juli 1954 till Vietnams arbetarpartis centralkommitté.

I Laos bildades en omgruppering för de laotiska motståndskrafterna. I Kampuchea demobiliserades motståndskrafterna på plats utan att någon omgrupperingszon skapades för dem.

Segern i Dien Bien Phu och 1954 års allmänna avtal markerade en stor seger för de revolutionära styrkorna i Indokina och bidrog i hög grad till att upplösa det franska kolonialväldet och inledde den oåterkalleliga processen för kolonialismens och världsimperialismens sammanbrott. Å andra sidan hindrade Genève-lösningen folken i Vietnam, Laos och Kampuchea från att vinna en fullständig seger i sitt motståndskrig mot den franska kolonialismen, vilket var en klar praktisk möjlighet med tanke på styrkeförhållandena på slagfältet.

Allt detta visste de kinesiska ledarna bättre än någon annan.

Detta var första gången de kinesiska ledarna förrådde den revolutionära kampen för folken i Vietnam, Laos och Kampuchea.

Lästips

Historiska arbeten:

Jules Roy: [Det gröna infernot - Slaget om Dien Bien Phu](#)

Wilfred Burchett: [Genèvekonferensen 1954](#) (förf. var en känd kommunistisk journalist)

Stig Eriksson: [Genèveavtalet 1954](#)

Dick Roberts: [Nixons Kina-politik: En ny kontrarevolutionär taktik i Asien](#) (se avsnittet om Genèveavtalet som använder Pentagonpappren som källa)

Tidsdokument:

[Genève-avtalet, samt Ho Chi Minh om avtalet.](#)

Isaac Deutscher: [Genèvekonferensen om Fjärran Östern](#) (sommaren 1964)

Anthony Eden: [Genèvekonferensen april-juli 1954](#) (den brittiske representantens redogörelse för konferensen)

Del tre

...

III – Perioden 1969-1973: Förhandlingar med USA bakom Vietnams rygg

1969, när ”kulturrevolutionen” i Kina i huvudsak var avslutad, gjorde Pekings ledare internt allt för att befästa ordförande Mao Zedongs ledarskap, stabilisera den inhemska situationen och öka produktionen, medan de utrikespolitiskt använde alla tillgängliga medel för att påskynda närmandet till Förenta staterna i ett försök att höja Kina till stormaktstatus, normalisera förbindelserna med Förenta staterna och lösa Taiwanfrågan. De försökte utnyttja Vietnamfrågan för att uppnå dessa mål i utrikespolitiken.

1969 var Nixons första år i Vita huset. Han lade fram ”Nixon-doktrinen” i syfte att återställa USA:s internationella ställning, som allvarligt försvagats av Vietnamkriget, och antog strategin för ”vietnamisering av kriget” i syfte att dra tillbaka de amerikanska trupperna från Sydvietnam samtidigt som man behöll Nguyen Van Thieus marionettregering.

Under perioden 1969–1973 intensifierade det vietnamesiska folket sin offensiv både på slagfältet och vid fyrpartskonferensen i Paris och uppnådde allt större framgångar. Detta var också en period då Peking och Washington ökade sina kontakter, samarbetade öppet med varandra och diskuterade inte bara bilaterala frågor utan också frågor som rörde vietnamesernas och andra indokinesiska folks suveränitet.

1. Skamligt svek mot det vietnamesiska folket.

I början av november 1968 utfärdade Kinas utrikesministerium ett uttalande där man uttryckte sin önskan att återuppta samtalen mellan Kina och USA i Warszawa och att underteckna ett avtal om fredlig samexistens med USA. Därefter svarade Kina positivt på signalerna från USA. Sedan Nixon tillträtt som president informerade han den kinesiska regeringen om att diskussioner mellan USA och Kina kunde hållas i Kina. Kina svarade att ”Nixon kunde själv komma dit eller skicka ett sändebud för att diskutera Taiwanfrågan”.¹

I juni 1970 kom Kina och USA överens om att den kinesiske ambassadören Huang Chen och Kissinger skulle hålla hemliga samtal varje gång Kissinger kom till Paris för förhandlingar med Vietnam.²

Den 10 december 1970 framförde ordförande Mao Zedong genom sin nära vän E. Snow en inbjudan till Nixon att besöka Kina:

Han (presidenten) skulle välkomnas, därför att problemen mellan Kina och USA just nu måste lösas med Nixon.³

Detta var Pekings omsvängning som avgjorde relationerna mellan Kina och USA, samtidigt som det var en vändpunkt på Pekings väg mot ett öppet svek mot den vietnamesiska revolutionen, den indokinesiska revolutionen och världsrevolutionen. Peking ökade sina offentliga kontakter med USA:

I mars 1971 bjöd Kina in ett lag amerikanska bordtennisspelare att besöka Kina, vilket blev början på det som i allmänhet kallas ”pingpongdiplomatin”.

I juli och oktober 1971 kom Kissinger till Peking som Nixons särskilda sändebud.⁴

¹ E. Snow i *Den långa revolutionen*, 1972, s. 17.

² V. A. Walters i ”Silent Missions”. Doubleday Ed, New York, 1978, s. 530–531.

³ E. Snow i *Den långa revolutionen*, 1972, s. 176.

⁴ [Kissinger beskriver själv sina resor till Peking i *Memoarer – Från krig till fred*, s 67 ff]

I februari 1972 besökte Nixon själv Kina.

Vid en briefing för den vietnamesiska sidan om Kissingers första besök i Peking sade en högnivådelegation från Kina den 13 juli 1971:

Indokina var den viktigaste frågan vid vårt möte med Kissinger. Kissinger sade att Förenta staterna sammanlänkade lösandet av Indokina-problemet med lösandet av Taiwan-problemet. Amerikanska sade att de skulle dra tillbaka sina trupper från Taiwan endast om de kunde dra tillbaka trupperna från Indokina. För Kinas del är tillbakadragandet av amerikanska trupper från Syd-vietnam fråga nummer ett, och frågan om Kinas inträde i FN kommer i andra hand.

När Nixon avslutade sitt besök i Kina undertecknade de båda sidorna Shanghai-kommunikén, som bland annat lyder:

Förenta staterna bekräftar det slutgiltiga målet att alla amerikanska styrkor och militära anläggningar ska dras tillbaka från Taiwan. Under tiden kommer de att gradvis minska sina styrkor och militära anläggningar på Taiwan i takt med att spänningarna i området avtar.

I början av mars 1972, under ett besök i Vietnam för att informera om samtalen med Nixon, utvecklade den kinesiska ledningens representant ovanstående del av kommunikén på följande sätt:

För att normalisera relationerna mellan Kina och Förenta staterna och minska spänningarna i Fjärran Östern måste först och främst problemen i Vietnam och Indokina lösas. Vi kräver inte att Taiwanfrågan löses först. Taiwan är en fråga för ett senare skede.

I grunden vill Peking utnyttja Vietnamfrågan för att först lösa "Taiwanfrågan". Men Vietnam var fast beslutet att fortsätta sin politik för självständighet och suveränitet. Följaktligen kom de kinesiska ledarna och Nixon överens om följande: "Under tiden kommer Kina att gradvis minska sina styrkor och militära installationer i takt med att spänningarna i området avtar."

Det innebär att om Kina ville att USA:s styrkor och militära installationer skulle dras tillbaka från Taiwan i snabbare takt, var man tvungen att pressa Hanoi att acceptera en kompromisslösning med USA.

Följaktligen använde Kina biståndet som ett lockbete: om man 1968 minskade biståndet till Vietnam på grund av att man motsatte sig Vietnams beslut att förhandla med USA, gav Kina 1971 och 1972 Vietnam det största biståndet någonsin för att locka Vietnam in i Pekings plan för en kompromiss med USA. Detta var bara ett försök att dölja sitt svek och blidka det vietnamesiska folkets indignation.

Parallellt med det ökade biståndet utövade Kina ett obevekligt tryck på Vietnam för att få landet att acceptera en amerikansk lösning. Den 18 juli 1971 överlämnade den kinesiska sidan ett fyrapunktsprogram från USA till den vietnamesiska sidan: tillbakadragande av amerikanska trupper och frigivning av amerikanska krigsfångar inom 12 månader från och med den 1 augusti 1971; vapenvila i hela Indokina och en lösning av Genèvekonventionens typ som 1954. När det gällde tillbakadragandet av amerikanska trupper ville USA "för att rädda ansiktet" behålla ett antal tekniska experter. Angående politiska frågor "ville USA varken överge Nguyen Van Thieu eller Sirik Matak".

I samtalen med den vietnamesiska sidan i november 1971 sade den kinesiska sidan:

Vietnam borde dra fördel av möjligheten att först lösa frågan om tillbakadragandet av amerikanska trupper och därefter överväga en lösning av problemet med krigsfångarna. Störtandet av marionettregeringen i Saigon är en fråga på lång sikt.

Vid detta tillfälle hänvisade ordförande Mao Zedong till ett amerikanskt förslag om att "USA har många gamla vänner som det inte har råd att överge" och sade:

Taiwan-frågan är långsiktig. Troligen kan den inte lösas på några år. När det gäller att välja mellan en snabb lösning och en fördröjd lutar jag åt det senare. För närvarande har Chiang Kai-shek 650 000 soldater, och mellan oss finns en sund som vi inte kan korsa, så Chiang Kai-shek kommer att stanna kvar på ön. Dit kvasten inte når, blir dammet kvar.

Efter Nixons besök i Kina sade Kissinger till reportrar den 1 mars 1972 att han och presidenten ”nu började rikta blicken mot Moskva – och ta itu med Vietnam”. 1972 att han och presidenten ”nu började rikta blicken mot Moskva – och ta itu med Vietnam”.¹

Från april 1972 återupptog USA bombningarna och minerade alla hamnar i Nordvietnam och intensifierade attackerna i Sydvietnam i ett försök att hantera den sydvietnamesiska befolkningens strategiska offensiv våren 1972 och rädda Nguyen Van Thieu-administrationen från att kollapsa. Denna nya militära satsning från USA var just resultatet av samarbetet mellan de kinesiska makthavarna och Nixon.

Det är allmänt känt att misslyckandet med att signera Parisavtalet i slutet av oktober 1972 berodde på Nixon och Kissingers helomvändning. Men de kinesiska makthavarna tog återigen USA:s parti och utövade påtryckningar på Vietnam. Den 1 november 1972 meddelade de genom en vice utrikesminister i Demokratiska Republiken Vietnam att Vietnam borde göra eftergifter i frågan om tillbakadragandet av nordvietnamesiska trupper och frågan om Nordvietnams avstående från militärt bistånd, så att avtalet kunde undertecknas.

Den 5 december 1972 förmedlade den kinesiske ambassadören Huang Chen en varning från Kissinger till den vietnamesiska sidan:

Förhandlingarna har nått en kritisk punkt. Nordvietnam kräver att Förenta staterna återgår till det gamla avtalet eller accepterar ett sämre. Båda dessa alternativ är oacceptabla för Förenta staterna. Om Vietnam håller fast vid denna ståndpunkt kommer förhandlingarna att avbrytas och Förenta staterna kommer att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda sina principer.

Detta var just ett förberedande steg inför den strategiska attacken med B-52-bombplan mot Hanoi och Hai Phong i slutet av 1972 i ett försök att kluvna det vietnamesiska folket och tvinga det att acceptera en lösning som påtvingats av de amerikanska imperialisterna.

Trots Pekings samverkan med Washington mot Vietnam var det vietnamesiska folket fortfarande fast beslutet att intensifiera sin patriotiska kamp mot USA:s aggression, övertygat om den slutliga segern.

När den kinesiska sidan informerade Vietnam om att Nixon under sitt besök i Kina också skulle diskutera Vietnamfrågan med de kinesiska ledarna, svarade de vietnamesiska ledarna rakt på sak:

Vietnam är vårt land, vi ger er ingen rätt att diskutera Vietnamfrågan med Förenta staterna. Ni har redan erkänt ert misstag 1954, så ni borde inte begå ett nytt.

När den kinesiska sidan informerade Vietnam om Nixons besök i Kina sade de vietnamesiska ledarna:

I sin kamp mot USA:s aggression måste det vietnamesiska folket segra. De amerikanska imperialisterna kan snart återuppta och till och med intensifiera sitt luftkrig mot Nordvietnam, men det vietnamesiska folket är inte rädda och de kommer säkert att segra.

Trots alla former av påtryckningar från Peking och Washington gjorde vietnameserna inga eftergifter i principfrågor. Istället gav de de amerikanska imperialisterna vad de förtjänade och tvingade dem till slut att underteckna Parisavtalet om Vietnam den 27 januari 1973.

¹ Marvin Kalb och Bernard Kalb, i *Kissinger*, Little, Brown and Co

2. Fullständig kontroll över Kambodja-frågan.

I syfte att genomföra sin politik av avspänning och samverkan med de amerikanska imperialisterna, bana väg för sin framtida expansion i Sydostasien och samtidigt försöka undergräva solidariteten inom Indokinas folkfront och öka trycket på Vietnam, har Peking sedan 1970 försökt kontrollera de kambodjanska styrkorna genom en mycket komplex politik gentemot Kambodja, som inte syftar till annat än att tillfredsställa sina egna egoistiska intressen.

Det kan erinras om att imperialistiska och reaktionära krafter iscensatte statskuppen den 18 mars 1970 för att störta prins Sihanouks regering och bringa Lon Nol till makten. Eftersom Lon Nol var en kambodjan av kinesiskt ursprung och en amerikansk agent, ville de kinesiska ledarna använda honom i stället för Sihanouk. I Peking sade en representant för det kinesiska utrikesministeriet till den vietnamesiske ambassadören:

Sihanouk har inga styrkor, Vietnam bör stödja Lon Nol. Kina välkomnar Sihanouk¹, men upprätthåller fortfarande goda relationer med ambassaden i Phnom Penh.

I Phnom Penh sa den kinesiske ambassadören samma sak till den vietnamesiske ambassadören. Det kinesiska utrikesministeriet sa till och med till den vietnamesiske ambassadören att Kina ogillade demonstrationerna mot Lon Nol som vietnamesiska studenter i Kina hade organiserat.

Strax efter statskuppen i Phnom Penh och Sihanouks ankomst till Peking besökte premiärminister Pham Van Dong Kina för att övertyga de kinesiska ledarna om att stödja Sihanouk och visa Vietnams starka stöd för Sihanouk och de khmeriska motståndskrafterna.

Den 23 mars 1970 utfärdade Sihanouk ett fempunktsuttalande där han fördömde statskuppen som Lon Nol hade iscensatt och uppmanade det kambodjanska folket att enas i kampen mot de amerikanska imperialisterna och Lon Nol-klicken.

I sitt uttalande av den 25 mars 1970 uttryckte Demokratiska republiken Vietnams regering sitt fulla stöd för Sihanouks uttalande.

Först den 7 april 1970 förklarade den kinesiska regeringen i ett uttalande sitt stöd för Sihanouk. Den fortsatte dock att föra hemliga diskussioner med Lon Nols regering. Under tiden vann de khmeriska motståndsstyrkorna, med hjälp av de vietnamesiska väpnade styrkorna, nya segrar och befriade en fjärdedel av landet. Först när Nixon beordrade en invasion av Kampuchea, vilket utlöste en stark proteströrelse över hela världen och till och med i USA, bröt den kinesiska regeringen sina förbindelser med Lon Nols regering (5 maj 1970).

Det var uppenbarligen Vietnams starka stöd för den kambodjanska motståndsstyrkorna och utvecklingen på slagfältet, som var gynnsam för motståndsstyrkorna, som fick Pekings ledare att känna sig tvungna att stödja Sihanouk, president för Kampucheas nationella enhetsfront [FUNK] mot USA:s aggression. Sedan dess hade de försökt hålla Sihanouk i sitt grepp och monopolisera detta Sihanouk-kort för att kunna förhandla med USA. Trots att de gav sitt stöd till Sihanouk och den kambodjanska motståndsstyrkorna upprätthöll de å ena sidan fortfarande hemliga relationer med Lon Nol-Sirik Matak-klicken och å andra sidan utnyttjade de aktivt Pol Pot-Ieng Sary-klicken för att gradvis omvandla Khmerpartiet till ett parti som var beroende av Kina, liksom andra maoistiska partier och grupper i Sydostasien och i världen.

De kinesiska ledarna försökte utnyttja det första toppmötet mellan Indokinas folk som hölls i april 1970 och försökte medvetet få det att se ut som om de hade gjort stora insatser för detta möte. De ville visa USA att de var i en position att hjälpa till att hitta en lösning på Indokina-

¹ Sihanouk var då på väg till Peking från Moskva.

frågan och att det var de som kunde ”representera” Vietnam och andra indokinesiska länder i förhandlingarna med USA.

Vid en tidpunkt då folken i Vietnam, Laos och Kampuchea upprepade gånger tillfogade Nixons nya militära äventyr svåra slag, föreslog Sihanouk att en andra toppkonferens för Indokinas folk skulle sammankallas före slutet av 1971 för att, i kölvattnet av de segrar som vunnits, intensifiera kampen mot USA:s aggression i hela Indokina. Utåt sett välkomnade de kinesiska ledarna detta förslag, men i själva verket uppviglade de Pol Pot-Ieng Sary-gruppen att motsätta sig det. Vidare föreslog kinesiska representanter vid ett besök i Vietnam i mars 1971 att en konferens med fem länder och sex parter (Nord- och Sydvietnam, Laos, Kampuchea, Kina och Demokratiska folkrepubliken Korea) skulle hållas i Kina för att motsätta sig Japan. Detta hade sitt ursprung i deras mörka plan att undergräva solidariteten mellan de indokinesiska folken, avleda deras kamp och samtidigt samla fler krafter under Pekings ledning så att kineserna kunde säkra en bättre position för förhandlingar med USA. Den vietnamesiska sidan stödde Sihanouks förslag och avvisade Kinas förslag om en konferens med fem länder och sex parter. Vi invände också mot uppfattningen att hotet kom från Japan, eftersom de imperialistiska aggressorerna i USA fortfarande var det indokinesiska folkets huvudfiende. Det var därför som Kinas plan att sammankalla en konferens med fem länder och sex parter omintetgjordes.

Samtidigt som de kinesiska ledarna sökte alla möjliga sätt att manipulera det kambodjanska problemet, försökte de också kontrollera militärförrådsvägarna i de tre indokinesiska länderna. Under flera år i rad fram till 1972 erbjöd Kina sin hjälp med att bygga vägar och transportera militär utrustning från Nordvietnam till fronten i Sydvietnam, Laos och Kampuchea längs Ho Chi Minh-leden, och lovade att förse Vietnam med tillräckligt många lastbilar och förare samt cirka 200 000 kinesiska soldater för att säkerställa att denna uppgift kunde fullföljas. De hoppades att projektet skulle ge dem fullständig kontroll över situationen i Indokina och göra det möjligt för dem att förhandla med USA, samt ge dem en språngbräda för expansion i Sydostasien. Vietnam avvisade naturligtvis detta förslag.

Om de kinesiska ledarna tidigare i hemlighet undergrävde det vietnamesiska folkets motstånd, samarbetade de under perioden 1969–1973, särskilt från 1971, öppet med de amerikanska imperialistiska angriparna och försökte komma dem till undsättning inför det vietnamesiska folkets nya strategiska offensiv, och de använde Vietnamkortet i förhandlingarna med amerikanerna. Om de tidigare i hemlighet försökte skapa splittring mellan de tre indokinesiska folken i ett försök att isolera Vietnam, började de under denna period använda Pol Pot-Ieng Sary-klicken för att sabotera revolutionen i de tre indokinesiska länderna och gjorde aktiva förberedelser för att göra Kampuchea till en språngbräda för attacker mot Vietnam i syfte att säkra Kinas kontroll över den indokinesiska halvön och senare sin expansion till Sydostasien.

På så sätt kastade de av sig sin mask och visade sig vara förrädare mot folken i Vietnam, Laos och Kampuchea.

Lästips

Qiang Zhai: [Närmandet mellan Kina och USA och Vietnam 1970–1975](#) (bokutdrag)

Dick Roberts: [Nixons Kina-politik: En ny kontrarevolutionär taktik i Asien](#).

Tidsdokument:

[Vietnameserna och ”Nixondoktrinen”](#) (artikel ur vietnamesiska tidningen *Nhan Dan* 1972)

IV – Perioden 1973-1975: Förhindra att det vietnamesiska folket helt befriar Sydvietnam

Enligt Parisavtalen var USA tvunget att dra tillbaka alla sina trupper från Sydvietnam, åta sig att respektera det vietnamesiska folkets grundläggande nationella rättigheter och erkänna att det i Sydvietnam fanns två kontrollzoner, två administrationer, två arméer och tre politiska krafter och att de berörda parterna i Sydvietnam skulle bilda en koalitionsregering bestående av tre parter. Detta var en seger för den politiska linjen för oberoende och suveränitet i det vietnamesiska folkets tappra kamp och en seger för världens solidaritetsrörelse med Vietnam. Detta var ett misslyckande för den smutsiga överenskommelse som Nixonadministrationen och de kinesiska ledarna slöt bakom ryggen på det vietnamesiska folket, vilket kom till uttryck i Shanghai-kommunikén.

Demokratiska republiken Vietnams regering och den provisoriska revolutionära regeringen i Sydvietnam har alltid fört en politik som syftar till att noggrant genomföra Parisavtalen och krävt att Förenta staterna och Thieu-regimen gör detsamma.

Men USA och Thieu-regimen försökte sabotera genomförandet av avtalen. De genomförde endast det som tjänade USA:s intressen. När det gäller de övriga bestämmelserna bröt de mot dem redan från början. Så snart avtalen trädde i kraft satte Förenta staterna och Thieu-administrationen in tiotusentals soldater, understödda av flyg, tunga vapen och stridsvagnar, i en operation mot Cua Viet i hopp om att återta den befriade zonen norr om provinsen Quang Tri. Senare inledde Thieu-trupperna kontinuerliga attacker över hela Sydvietnam och erövrade många befriade områden som stod under den provisoriska revolutionära regeringens kontroll. Med denna plan försökte USA och den amerikanska marionettregeringen, som förnekade att det fanns två kontrollzoner med två olika administrationer i Sydvietnam, återupprätta det nykolonialistiska styret i hela Sydvietnam och befästa delningen av Vietnam.

De kinesiska ledarna låtsades välkomna Parisavtalen om Vietnam. I själva verket gjorde de allt för att hindra det vietnamesiska folkets kamp för att omintetgöra USA:s och Thieu-administrationens planer på att sabotera Parisavtalen, befria Sydvietnam helt och återförena landet, i syfte att genomföra överenskommelsen med USA och ytterligare samarbeta med USA å ena sidan och försvaga och underkua Vietnam å andra sidan.

1. Hindra det vietnamesiska folkets kamp mot USA:s och Thieu-regeringens sabotage av Parisavtalen.

Under samtal med generalsekreterare Le Duan och premiärminister Pham Van Dong i Peking 1973 sade ordförande Mao Zedong:

I Sydvietnam är det nödvändigt att upphöra med (striderna) i ett halvår eller år, eller ett och ett halvt år, eller ännu hellre två år.

Revolutionen i Sydvietnam bör

genomföras i två etapper. Om ni slår ihop dem till en enda kommer Förenta staterna att bara stå och titta på. Problemet är att Nguyen Van Thieu-administrationen fortfarande har tiotusentals soldater.”

Han hänvisade återigen till den ”kvast” som han redan nämnt i ett av sina tidigare samtal med vietnamesiska ledare.

Premiärminister Zhou Enlai sade för sin del:

Det vore bäst för Vietnam och hela Indokina att koppla av under en tid, fem eller tio år, vi kan inte säga exakt ännu. Under dessa omständigheter kommer folken i Sydvietnam, Laos och Kampuchea att under en tid föra en freds- och neutralitetspolitik.

För att visa sin ”goda vilja” lovade kineserna att under fem år fortsätta att ge Vietnam ett årligt bistånd som motsvarade 1973 års bistånd. I själva verket hade de redan upphört med allt militärt bistånd. När det gällde ekonomiskt bistånd åtog de sig endast att återuppbygga de fabriker och anläggningar som byggts med kinesiskt bistånd och skadats av amerikanska bombningar, men de fördröjde återuppbyggnaden och på vissa platser gjorde de ingenting alls.

I grund och botten ville de kinesiska makthavarna inte att Vietnam skulle göra någonting, inte ens när Saigonregeringen inledde landerövringar mot de befriade områdena.

Inför de ökande landerövringarna av Saigons marionettstyrkor tvingades högsta befälet för Sydvietsnams befrielsearmé i oktober 1973 att beordra en beslutsam motattack. Ungefär en månad senare, när Kissinger var på besök i Peking, utfärdade de båda sidorna ett uttalande som lød: ”I den särskilt allvarliga situation som råder för närvarande” är det nödvändigt att Kina och Förenta staterna håller frekventa kontakter på behörig nivå för att utbyta åsikter i frågor av ömsesidigt intresse.

I själva verket var detta gemensamma ansträngningar från de kinesiska härskarna och Förenta staterna för att hindra de väpnade styrkornas kamp i Sydvietnam.

De styrande i Peking rekommenderade till och med USA att ”inte låta sig besegras i Vietnam och inte dra tillbaka sina styrkor från Sydostasien”.¹

Ännu mer ondskefullt var att de försökte locka ett antal generaler och tjänstemän från marionettregeringen i Saigon att samarbeta med dem; de skickade till och med en budbärare för att övertala general Duong Van Minh, president i Saigonregimen under dess sista dagar, att med Pekings stöd fortsätta att motstå den allmänna offensiven och upproret bland folket i Sydvietnam.

2. Intrång på vietnamesiskt territorium och skapande av spänningar vid gränsen:

Från 1973 ökade de kinesiska myndigheterna sina provokationer och territoriella intrång i de norra gränsprovinserna i ett försök att försvaga våra ansträngningar för en total befrielse av Sydvietnam.

Å ena sidan hindrade de Vietnam från att utforska och utnyttja sina naturresurser för att påskynda sitt ekonomiska återuppbyggnads- och utvecklingsprogram. Den 26 december 1973 föreslog den vietnamesiska sidan att samtal skulle hållas för att officiellt fastställa gränsen mellan Kina och Vietnam i Bac Bo-bukten (Tonkinbukten), så att Vietnam kunde använda sin del för nationell återuppbyggnad. Den 18 januari 1974 svarade den kinesiska sidan att den accepterade förslaget, men krävde att ingen prospektering skulle få bedrivas i Bac Bo-bukten inom ett område på 20 000 kvadratkilometer som kineserna själva hade avgränsat. De krävde till och med att ”inget tredje land skulle tillåtas bedriva prospektering i Bac Bo-bukten”, eftersom detta ”inte skulle vara till gagn för de båda ländernas ekonomiska utveckling och militära säkerhet”. Men det var bara en förevändning för att dölja Kinas mörka avsikter. Det var därför som förhandlingarna från augusti till november 1974 om gränsen mellan Kina och Vietnam i Bac Bo-bukten inte ledde till något positivt resultat. Samma storhetsvansinne hos de kinesiska myndigheterna ledde till att förhandlingarna om gränserna på land och i Bac Bo-bukten, som inleddes i oktober 1977, hamnade i ett dödläge. Detta tjänade deras syfte att kränka gränsen, inkräkta på och ockupera vietnamesiskt territorium och upprätthålla en spänd situation i de kinesisk-vietnamesiska gränsområdena.

Dessutom, den 19 januari 1974, bara en dag efter att den kinesiska sidan gått med på att förhandla om Bac Bo-bukten, använde de marin- och flygstyrkor för att attackera och

¹ A. Haig, *The Christian Science Monitor*, 20 juni 1979.

ockupera Hoang Sa-arkipelagen (Paracelöarna), som länge varit en del av Vietnams territorium och då ockuperades av Saigons marionettstyrkor. Ockupationen av ögruppen var inte en självförsvarsåtgärd, som Kina hävdade, utan en aggressiv handling, ett intrång på vietnamesiskt territorium, som syftade till att sätta Vietnam under kinesisk kontroll från havet och ett försök att steg för steg monopolisera Östhavet (Sydkinesiska havet). Denna välplanerade handling hade USA:s godkännande. Därför avvisade USA:s ambassadör i Saigon, G. Matin, en begäran om hjälp från Nguyen Van Thieu-regeringen, och USA:s sjunde flotta i Stilla havet beordrades att hålla sig borta från Hoang Sa-arkipelagen.

Vid sina samtal med vietnamesiska ledare 1975 medgav vice premiärminister Deng Xiao-ping att både Vietnam och Kina hade gjort anspråk på Hoang Sa- och Truong Sa-arkipelagen och att det därför var nödvändigt att hålla samtal för att lösa detta problem. Detta visade ytterligare att den kinesiska invasionen av Hoang Sa-arkipelagen var en aggressiv handling som stred mot internationell rätt och syftade till att skapa ett fullbordat faktum”.¹

3. Kampuchea som språngbräda för attacker mot Vietnam:

Efter Parisavtalet om Vietnam förde Pol Pot-Ieng Sary-klicken, på order från Peking, en dubbelpolitik: å ena sidan förlitade man sig på Vietnam, å andra sidan motsatte man sig Vietnam.

De låtsades vara ”vänliga” och ”eniga” med Vietnam för att vinna stöd från det senare, särskilt när de var på väg att attackera Phnom Penh. I enlighet med den kinesisk-amerikanska överenskommelsen upphörde de kinesiska myndigheterna med leveransen av militärt bistånd till de tre indokinesiska folkens revolution. De avlog en begäran från Pol Pot-Ieng Sary-klicken om fler offensiva vapen. Istället bad de Vietnam att låna ut vapen till Kampuchea, för vilka de lovade att ersätta Vietnam vid ett senare tillfälle. Detta var ett trick från Pekings sida: samtidigt som de försökte tillfredsställa sina kampuchianska agenters krav och undvika problem med USA, skapade de fler svårigheter för Vietnam vid en tidpunkt då det senare var engagerat i en allmän offensiv och uppror under våren 1975.

Å andra sidan gjorde Pol Pot-Ieng Sary-klicken stora ansträngningar för att motarbeta Vietnam. De hävdade förtalande att Vietnam, genom att underteckna Parisavtalen, hade förrått Kampuchea för andra gången. På så sätt hoppades de kunna väcka nationellt hat och anti-vietnamesiska känslor och därmed få en förevändning att rensa ut de kampuchianer som inte höll med om deras politik. Vid många tillfällen attackerade och plundrade de vapenförråd, sjukhus och läger tillhörande Sydvietsnams befrielsearmé i Kampuchea.

Med hjälp av extremt brutala metoder, däribland mord på äkta revolutionära kadrer, försökte Pol Pot-Ieng Sary-klicken kontrollera så många viktiga positioner i partiet som möjligt och ta all makt i sina händer för att göra Kampuchreas kommunistiska parti beroende av Peking.

Det är uppenbart att de kinesiska ledarna hade tagit ett steg vidare i sin plan att få fullständig kontroll över Kampuchea under Pol Pot-Ieng Sary-klickens styre och göra landet till en språngbräda för att attackera Vietnam från sydväst efter den fullständiga befrielsen av Sydvietnam.

Trots att de kinesiska ledarna gjorde allt för att hindra det vietnamesiska folket från att befria hela sitt land, fortsatte det senare sin kamp på tre fronter – militär, politisk och diplomatisk – mot USA:s och Thieu-administrationens brott mot Parisavtalen, och vann slutligen segern. Med framgången för den allmänna offensiven och upproret våren 1975 krossade det

¹ För ytterligare information om gränsfrågan, ögrupperna Hoang Sa och Truong Sa, se memorandumet av den 15 mars 1979, uttalandena av den 7 augusti 1979 och den 27 september 1979 från Socialistiska republiken Vietnams utrikesministerium samt den ”vita bok” som utgavs den 28 september 1979 av samma ministerium.

vietnamesiska folket Nguyen Van Thieu-regeringen, befriade Sydvietnam fullständigt och återförenade sitt land.

Tidigare ingrep de kinesiska härsarna i vårt motståndskrig mot de franska kolonialisterna först när det var på väg att ta slut, i syfte att påtvinga folken i Vietnam, Laos och Kambodja en lösning som passade dem.

Men i vårt motståndskrig mot USA:s aggression ingrep de redan från början och skapade förutsättningar för USA att intensifiera och utvidga kriget till alla delar av Vietnam och genomföra extremt barbariska bombningar mot Nordvietnam, samtidigt som de använde Vietnamfrågan i sina förhandlingar med USA och oupphörligt talade om ”genomgripande revolution” och ”aktivt stöd” för Vietnam.

Detta var andra gången som de kinesiska ledarna förrådde Vietnams folk.

Lästips

Martin Fahlgren: [Rötterna till konflikten mellan Kina och Vietnam](#)

Ben Kiernan: [Pol Pot-regimen – slutet](#)

Gabriel Kolko: [Utvecklingen i Vietnam efter 1975](#)

[Konflikten mellan Kambodja/Kina och Vietnam](#). Artiklar ur *Kommentar* 1977-81.

[De socialistiska krigen](#). En antologi med den debatt om konflikten i Sydostasien 1979 som utbröt i den svenska vänstern när Vietnam hade störtat Pol Pots folkmordsregim i Kambodja och Kina anfällt Vietnam.

Motsättningarna mellan Kina och Vietnam fick också återverkningar för den svenska Vietnamrörelsen (DFFG), som dominerades av maoister. Exempel på detta ges i artikeln [Lärdomar av den svenska Vietnamrörelsen, del 2](#), se avsnittet ”Lojaliteten hos Kina, inte Vietnam” (s 11-17) och resten av artikeln (s 18 ff), som visar att DFFG-ledningen (från 1975) tog ställning för folkmördaren Pol Pot när motsättningarna mellan Pol Pots Kambodja och Vietnam skärptes.

Dokument:

[Den sino-indokinesiska krisen](#). Resolution från Fjärde Internationalen.

[Intervju med Nguyen Khac Vien om konflikten mellan Vietnam och Kambodja/Kina](#) (1978).

Se även:

Pierre Rousset: [Vietnam, 30 april 1975 – för 50 år sedan, en historisk seger, men till vilket pris?](#) (2025) Ett slags bokslut.